

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการและแนวคิดของกฎหมายไทย เกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรสตลอดจนการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวในแต่ละครั้ง โดยนำทฤษฎี นิติศาสตร์มาวิเคราะห์ รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการ เลือกใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรสตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2548 อันเป็นกฎหมายที่ ใช้บังคับในปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ชื่อ สกุลตัวอย่างในสังคมไทย รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างได้มีทัศนคติ และให้ความสำคัญในการเลือกใช้ชื่อ สกุลอย่างไร

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในเอกสารต่าง ๆ การ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่อำเภอเมือง เชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับนั้นมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีนิติศาสตร์เป็นกรอบในการ วิจัย โดยได้ปรากฏผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตามบทบัญญัติในมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 เมื่อ พิจารณาถึงการให้สิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลแก่คู่สมรสหลังสมรสแล้ว ถือว่าคู่สมรสทั้งฝ่ายหญิงและ ฝ่ายชายได้รับสิทธิดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการว่าด้วยความเสมอภาคตาม รูปแบบของกลุ่มแนวคิดนิติสตรีนิยมที่เน้นการปฏิบัติต่อปัจเจกชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันใน ฐานะที่เหมือนกันด้วย เมื่อหญิงชายเหมือนกันจึงได้รับสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลอย่างเท่าเทียมกัน ด้วย

2. ตามวิธีการของแนวคิดนิติสตรีนิยมที่ได้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ไขกฎหมาย ให้มีความเสมอภาคตามรูปแบบนั้นถือเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้นเนื่องจากได้มีผลต่อการได้รับความ

เสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรสเพียงแค่น้อย เพราะมีปัจจัยทางสังคมที่ทับถมกันมานานได้ส่งผลต่อวิถีคิดและการตัดสินใจเลือกใช้ชื่อสกุลของหญิงชายอย่างมาก จึงทำให้มีผลต่อการไม่ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหา และความเสมอภาคตามรูปแบบที่ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมายก็ไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกับความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรส

3. เมื่อพิจารณาจากผลลัพธ์ของแนวคิดที่นำเอาปัจจัยทางสังคมามีผลต่อการเลือกใช้ชื่อสกุล ทำให้ทราบว่าวิถีคิดของหญิงชายต่อการเลือกใช้ชื่อสกุลมีลักษณะเป็นไปตามแบบเดิมในอดีต แม้ปรากฏบทบัญญัติของกฎหมายปัจจุบันว่าเป็นความเสมอภาคตามรูปแบบแล้วก็ตามซึ่งก็ไม่อาจมีผลมากนักต่อวิถีคิดนี้แต่อย่างใด โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรสที่สะท้อนจากแนวคิดของหญิงชายประกอบด้วยเรื่องความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวที่คำนึงถึงชื่อสกุลของชายเป็นที่ตั้ง ความคาดหวังในบทบาททางเพศของหญิงชาย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมของสังคมแบบเดิมที่ให้ความสำคัญกับชายมากกว่าหญิง ปัจจัยเหล่านี้ได้มีผลต่อหญิงชายได้นำเอาชื่อสกุลของชายมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกใช้ชื่อสกุล ซึ่งได้ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างชายทั้งหมดได้มีวิถีคิดในการเลือกใช้ชื่อสกุลของตนโดยไม่ได้เกิดจากหลักการความเสมอภาคที่ได้รับแต่ได้อิงกับเกณฑ์หรือยึดติดกับปัจจัยทางสังคม บทบาททางเพศและปัจจัยทางชีวภาพที่เข้าใจว่าตนเหนือกว่าหญิง ขณะเดียวกันก็ได้คาดหวังให้หญิงปฏิบัติตามบทบาททางเพศโดยให้หญิงเลือกใช้ชื่อสกุลของชายด้วย และหญิงส่วนใหญ่ก็ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมข้างต้นอย่างมากโดยแสดงออกถึงการยอมรับในบทบาททางเพศที่เป็นรองของตนและเหนือกว่าของชายด้วย ส่งผลให้หญิงส่วนใหญ่ยอมเลือกใช้ชื่อสกุลของชาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หญิงชายไม่ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลเท่าที่ควร บทบัญญัติของกฎหมายจึงเป็นเพียงความเสมอภาคตามรูปแบบเท่านั้น

ดังนั้น หากปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลมากกว่าความเสมอภาคตามรูปแบบแล้ว การเน้นเพียงแค่ให้กฎหมายมีความเสมอภาคตามรูปแบบเท่านั้นแต่ไม่พิจารณาถึงผลลัพธ์ที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังย่อมทำให้ไม่อาจเกิดผลในทางปฏิบัติได้มากนักหรือไม่อาจแก้ไขปัญหาคาไม่ได้ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลได้ในสังคมที่ยึดติดกับวัฒนธรรมเดิมหรือปัจจัยทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับชายเป็นหลักอย่างเหนียวแน่นได้แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้จึงควรส่งเสริมการตระหนักถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดการไม่ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหานี้ด้วย โดยควรปลูกฝัง พัฒนาวิถีคิด และยกระดับจิตสำนึกของหญิงชายในสังคมอย่างถูกต้องเพื่อเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การได้มาซึ่งความเสมอภาคตามเนื้อหาและเกิดความเป็นธรรมตามมาด้วย

The purpose of the research titled “ The Substantive Equality of the Conjugal Right to Choose a Family Name According to the Personal Names Act (No. 3) B.E. 2548” is to study the principle and legal concept of family name throughout Thai history with the methods of Feminist Jurisprudence. The purpose of the research is to study the factors influential to the conjugal right to choose family name and also to study what the opinions the sampling groups are on choosing the family name.

The researcher collected data from documentary research and the in-depth interview of the special experts, as well as the sampling groups in Chiang Mai's Amphur Muang. All research was analyzed with the theory of feminist jurisprudence and the results are:

1. On the basis of the statute of article 12 of the Personal Names Act (No. 3) B.E. 2548, it is a concept of formal equality of liberal feminist jurisprudence that emphasizes equal treat for all. Thus, woman and man are equal to choose a family name.

2. Although the liberal feminist jurisprudence emphasizing the amendments of the statute of the law, the formal equality is not been reached. This statue in law could have little effect in practices, because the factors of society are also influential to choose a family name choosing. Thus, substantive equality of conjugal right to choose family name has not led to is not the formal equality in practice.

3. Considering the influential factors of society when choosing a family name, the research finds the opinions of the sampling groups consist of the relationship within family, the relationship of power, gender role expectation, culture, traditional beliefs and values of the patriarchy society system. The opinions of the sampling groups to choose family name are relevant to the concept of the patriarchy like the law in the past. This make the substantive equality of conjugal right to choose family name ineffective.

Therefore, if the factors of society are more influential to the people than the formal equality of statute of law; the emphasis of just the law has little effect. This is the result of the gender role in the family, along with the traditional beliefs and values. The researcher thinks that besides amendments to the statute of law, we should support the activities enhancing gender equality and the development of opinions between woman and man such as the campaigning and the instruction for both sex's better understand the gender role. This will increase the efficacy of the substantive equality of conjugal right to choose family name.